

VIEGLĀS VALODAS VADLĪNIJAS

Šīs vadlīnijas palīdzēs valsts un pašvaldību
iestāžu darbiniekiem veidot pieejamu informāciju

Vadlīnijas ietver:

- I. vieglās valodas pamatprincipus;
- II. piemērus vieglās valodas pamatprincipu izmantošanai;
- III. pieejamas informācijas paraugus.

Vadlīnijas izstrādāja:

Irīna Meļņika

Gunta Anča

© Vieglās valodas aģentūra, teksts, 2022

© Valsts kanceleja, noformējums, 2022

Saturs

levads.....	3
Vieglās valodas pamatprincipi.....	4
1. Teksta struktūra.....	4
2. Teikuma uzbūve.....	9
3. Vārdu lietojums.....	11
4. Dizains un ilustrācijas vieglās valodas tekstos.....	16
5. Darba secība, gatavojot vieglās valodas tekstus.....	20
6. Pieejamas informācijas piemēri.....	22

Ievads

Kā liecina pētījumi, 15-25% katras valsts iedzīvotāju nespēj uztvert sarežģītu informāciju. Viegļā valoda ir rīks, kas palīdz cilvēkiem ar visdažādākajām uztveres grūtībām vieglāk saprast informāciju, tātad arī mācīties, strādāt, iekļauties sabiedrībā.

Viegļā valoda balstās uz noteiktiem pamatprincipiem. Tie nosaka:

- teksta struktūru,
- izmantojamo leksiku,
- teksta dizainu.

Ievērojot šos pamatprincipus, vieglajā valodā var adaptēt esošu tekstu vai arī uzrakstīt to no jauna.

Pamatprincipi veido vieglās valodas vadlīnijas.

VIEGLĀS
VALODAS
PAMATPRINCIPI

Teksta struktūra

1. Teksta struktūra

Teksta struktūra vieglajā valodā ir ļoti svarīga, jo tā palīdz:

- labāk uztvert saturu;
- vieglāk uztvert pamatdomu;
- saglabāt teksta loģiku.

1.1. Uzsveriet svarīgāko, atmetot maznozīmīgo!

Lai to izdarītu, vispirms izlasiet visu tekstu, izvērtējot svarīgāko informāciju.

Sarežģīti

Pasākuma mērķis ir veicināt skolēnu īslaicīgu (vecumā no 15 līdz 20 gadiem) nodarbinātību vasaras brīvlaikā valsts līdzfinansētās darba vietās - jau skolas laikā sniegt jauniešiem praktisku priekšstatu par darba dzīvi, lai savlaicīgi uzzinātu, kas ir CV, darba intervija, konkurētspēja, darba līguma noslēgšana, darba pienākumi un darba attiecības.

Vieglajā valodā

Pasākums palīdz atrast darbu skolēniem vasaras brīvlaikā.
Tas ļauj skolēniem saprast darba dzīvi.
Darbu piedāvā skolēniem vecumā no 15 līdz 20 gadiem.
Darba algas skolēniem daļēji maksā valsts.

1.2. Sakārtojiet tekstu loģiskā secībā!

- Svarīgi ievērot teksta hronoloģiju.
- Pārlecot stāstījumā no viena laika uz citu un atpakaļ, tekstu uztvert kļūst daudz sarežģītāk.
- Loģisku secību bieži iespējams veidot, kārtojot informāciju secīgi pa punktiem.

Sarežģīti

Lai Jums izmaksājamais bezdarbnieka pabalsts tiktu aprēķināts no pirmās bezdarbnieka statusa piešķiršanas dienas, pēc iesnieguma nosūtīšanas NVA, piesakieties bezdarbnieka pabalstam, iesniedzot iesniegumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā.

Vieglajā valodā

Kā savlaicīgi saņemt bezdarbnieka pabalstu?

1. Nosūtiet iesniegumu uz Nodarbinātības valsts aģentūru.
2. Piesakieties bezdarbnieka pabalstam Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā. Tad jums aprēķinās pabalstu no pirmās bezdarbnieka statusa piešķiršanas dienas.

1.3. Katrā teikumā ietveriet vienu galveno domu!

Sarežģīti

Ārstniecības iestāžu saraksts, kur saņemt nepieciešamo izmeklējumu, par ārstiem (ģimenes ārsti, ārsti - speciālisti), kuri nodrošina valsts apmaksāto veselības aprūpi, var uzzināt, piezvanot uz [Nacionālā veselības dienesta](#) Klientu apkalpošanas centru pa bezmaksas informatīvo tālruni 80001234 darbdiēnās no plkst. 8:30 -17:00, nosūtot jautājumu uz e-pastu: nvd@vmnvd.gov.lv.

Vieglajā valodā

Kur var saņemt valsts apmaksātu veselības aprūpi?
[Nacionālajā veselības dienestā](#) ir ārstniecības iestāžu saraksts.
Šajās iestādēs var saņemt valsts apmaksātus pakalpojumus.
Nacionālajā veselības dienestā darbojas klientu apkalpošanas centrs.

Klientu apkalpošanas centra speciālisti sniegs ziņas par iespēju:

- saņemt izmeklējumu,
- apmeklēt ģimenes ārstu,
- apmeklēt ārstu-speciālistu.

Klientu apkalpošanas centra bezmaksas tālrunis: 80001234.
Var zvanīt darbdiēnās no plkst. 8.30 līdz 17.00.
Jautājumus var sūtīt uz e-pastu: nvd@vmnvd.gov.lv.

1.4. Papildinformāciju iekļaujiet tekstā, nevis iekavās!

Sarežģīti

Par jebkuriem veselības traucējumiem (neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav minēti lietošanas instrukcijā un zāļu aprakstā), kas, pēc pacienta domām, varētu būt saistīti ar zāļu lietošanu, jāpastāsta farmaceitam (ja pacients lieto bezrecepšu zāles) vai/un ārstam (ja pacients lieto recepšu zāles).

Vieglajā valodā

Par veselības traucējumiem pēc zāļu lietošana jāpastāsta farmaceitam aptiekā vai ārstam.

1.5. Izvairieties no liekvārdības!

Jāizvērtē katra vārda nepieciešamība, lai veidotos kodolīgs teikums ar viegli uztveramu galveno domu.

ārkārtas situācijas gadījumā → ārkārtas situācijā
veikt maksājumu → maksāt
trešdienas dienā → trešdien
marta mēnesī → martā
liels skaits → daudz
steidzamā kārtā → steidzami
Rīgas un Valmieras pilsētā → Rīgā un Valmierā

1.6. Izvēlieties pozitīvu domas izteikšanas veidu!

Pozitīvs teikums ļauj veidot skaidrāku formulējumu.
Tam arī nav negatīvas emocionālas nokrāsas.

Sarežģīti

Cilvēki, kuri nav pirmās pakāpes radnieki, mantojumu saņemt nevar.

Vieglajā valodā

Mantojumu var saņemt pirmās pakāpes radnieki.

1.7. Strukturējiet informāciju!

Garū tekstū sadaliet nodaļās, apakšnodaļās, rindkopās!

- Liels, apjomīgs teksts ir vizuāli grūti uztverams.
- Teksta organizēšana nodaļās un apakšnodaļās palīdz tajā orientēties.
- Organizējot tekstu īsās rindkopās, iespējams padarīt to vieglāk pārskatāmu.

Sarežģīti

Saskaņā ar valdības deklarāciju īstenota arī sabiedrisko mediju iziešana no reklāmas tirgus, un jau gadu Latvijas Televīzija un Latvijas Radio veiksmīgi strādā šādā formātā. Lai nodrošinātu Latvijas informācijas telpas aizsardzību un vienotu regulācijas mehānismu, tostarp medijpratību, tika izveidots un darbu sāka mediju uzraugs – Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (SEPLP).

Tāpat kā citviet pasaulē, arī Latvijas valdība turpināja cīņu ar Covid-19 pandēmiju. Lai mazinātu vīrusa izplatību, valdība visai Latvijas sabiedrībai nodrošināja vakcīnas pret Covid-19 un ieviesa digitālo sertifikātu drošības pasākumu stingrākai ievērošanai. Īstenoja arī citus drošības pasākumus, lai kavētu saslimstības pieaugumu un tādējādi saglabātu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Vieglajā valodā

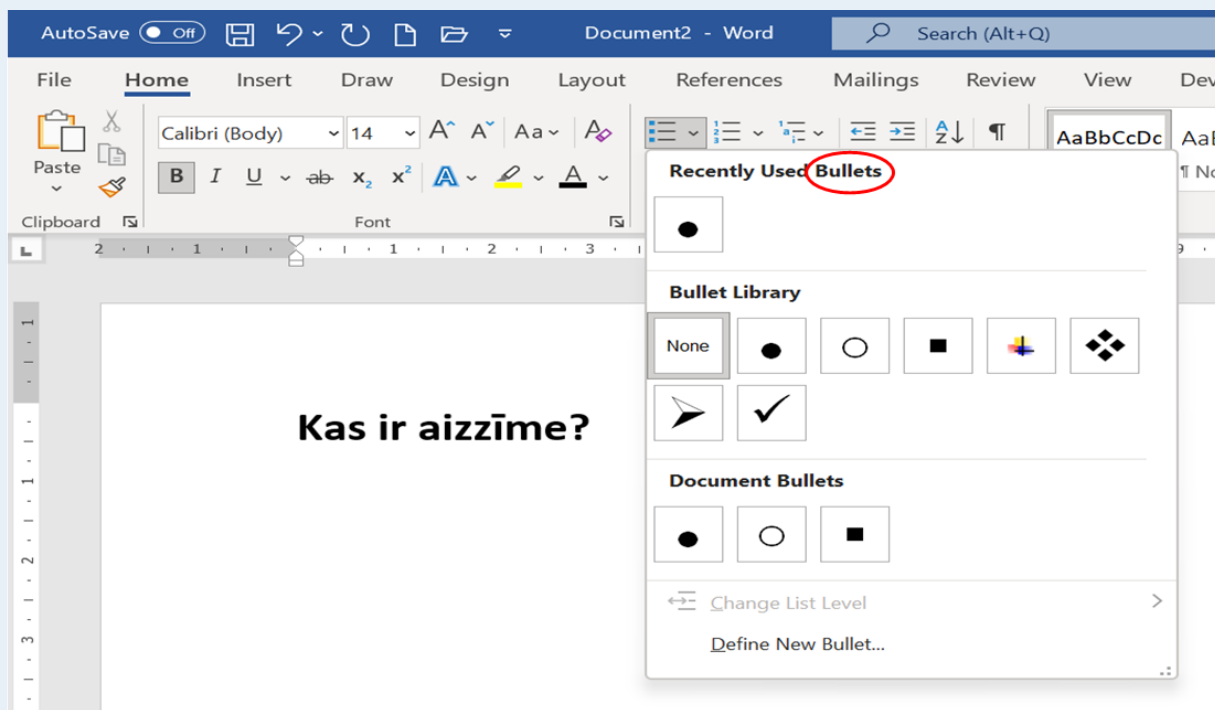
Pārmaiņas kultūras nozarē

Īstenoja sabiedrisko mediju iziešana no reklāmas tirgus, un jau gadu Latvijas Televīzija un Latvijas Radio veiksmīgi strādā šādā formātā. Lai nodrošinātu Latvijas informācijas telpas aizsardzību, tostarp medijpratību, tika izveidots un darbu sāka mediju uzraugs – Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (SEPLP).

Covid-19 jautājumu risināšana

Lai mazinātu vīrusa izplatību, valdība visai Latvijas sabiedrībai nodrošināja vakcīnas pret Covid-19 un ieviesa digitālo sertifikātu drošības pasākumu stingrākai ievērošanai. Īstenoja arī citus drošības pasākumus, lai kavētu saslimstības pieaugumu un tādējādi saglabātu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

1.8. Tekstā ar garu uzskaitījumu izmantojiet aizzīmes!

Sarežģīti

Nacionālais veselības dienests (NVD) ir Veselības ministrijas padotības iestāde, kas administrē veselības aprūpei paredzētos valsts budžeta līdzekļus, slēdz līgumus un norēķinās par sniegtajiem pakalpojumiem ar ārstniecības iestādēm, veic veselības aprūpes pakalpojumu plānošanu, tarifu aprēķināšanu, veido kompensējamo zāļu sarakstu, apstiprina medicīniskās tehnoloģijas un klīniskās vadlīnijas, nodrošina Ārstniecības riska fonda darbību un vada E-veselības projektus.

Vieglajā valodā

Nacionālais veselības dienests pārzina šādus jautājumus:

- veselības aprūpes finansējumu,
- veselības aprūpes pakalpojumu plānošanu,
- līgumus un norēķinus ar veselības aprūpes iestādēm,
- kompensējamo zāļu sarakstu,
- medicīniskās tehnoloģijas,
- klīniskās vadlīnijas,
- Ārstniecības riska fonda darbību,
- e-veselības projektus.

VIEGLĀS
VALODAS
PAMATPRINCIPI

Teikuma uzbūve

2. Teikuma uzbūve

2.1. Veidojiet īsus teikumus!

Precīzs vārdu skaits teikumā nav noteikts, jo tas ir atkarīgs no izvēlētā vieglās valodas sarežģītības līmeņa un katras mērķauditorijas vajadzībām.

Sarežģīti

Notikumi, kas var apdraudēt dzīvību vai veselību, var notikt jebkurā dzīves situācijā – atpūtā pie ūdens, sēņojot mežā, iepērkoties tirdzniecības centrā, braucot ar mašīnu, gatavojot ēdienu vai uzturoties mājoklī, tāpēc ir svarīgi zināt, kā jārikojas katrā situācijā, lai pasargātu sevi un līdzcilvēkus.

Vieglajā valodā

Ir svarīgi prast rīkoties un pasargāt sevi un citus dažādās dzīvei bīstamās situācijās.

2.2. Izvairieties no sarežģītām teikumu konstrukcijām!

Ja patiešām nepieciešams paskaidrot vai konkretizēt informāciju, tas jā dara nākamajā teikumā.

Sarežģīti

Lai nodrošinātu efektīvāku informācijas apmaiņu starp iestādēm un savlaicīgu aktuālās informācijas iekļaušanu CSDD reģistrā, kā arī veicinātu atteikšanos no papīra formas dokumentu aprites, grozījumi paredz, ka transportlīdzekļa pirkšanas un pārdošanas līgums, ko izsniegusi Nodrošinājuma valsts aģentūra papīra formātā nav jāiesniedz, ja Nodrošinājuma valsts aģentūra CSDD reģistrā ir izdarījusi atzīmi par transportlīdzekļa nodošanu īpašumā ieguvējam.

Vieglajā valodā

Mainījies dokumentu iesniegšanas kārtība CSDD reģistrā.
Turpmāk transportlīdzekļa pirkšanas un pārdošanas līgums papīra formātā nav jāiesniedz.
Nodrošinājuma valsts aģentūrai jāatzīmē CSDD reģistrā transporta līdzekļa nodošana īpašniekam.
Jaunā kārtība uzlabos ziņu apmaiņu starp iestādēm.

VIEGLĀS
VALODAS
PAMATPRINCIPI

Vārdu lietojums

3. Vārdu lietojums

Izvēlēties iespējami vienkāršas vārdu formas un locījumus, lai neradītu papildu grūtības lasītājam, vai arī tādas formas un locījumus, kuru lietojums nevar radīt nevajadzīgus pārpratumus.

3.1. Lietojiet īsus, vienkārši uztveramus vārdus!

Sarežģīti

Iestādes 1. stāvā ir pieejamas labierīcības personām ar kustību traucējumiem.

Vieglajā valodā

Iestādes 1. stāvā ir cilvēkiem ar kustību traucējumiem pieejama tualete.

3.2. Izvairieties izmantot profesionālo terminoloģiju!

Profesionālismi visbiežāk ir saprotami tikai konkrētā jomā strādājošajiem. Sarežģītu terminu skaidrojumam jābūt iekļautam tekstā.

Sarežģīti

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde izstrādā un īsteno repatriācijas politiku.

Vieglajā valodā

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde atbild par repatriācijas jautājumiem Latvijā.
Repatriācija nozīmē cilvēka brīvprātīgu pārcelšanos uz dzīvi Latvijā.
Repatriēties var Latvijas pilsoņi.

3.3. Izvairieties izmantot svešvārdus!

Dažkārt svešvārds var apzīmēt domu precīzāk, tomēr var būtiski ierobežot teksta uztveri tiem, kuri nezina šī vārda nozīmi.

kompensēt → atlīdzināt
renovēt → atjaunot
inovācija → jauninājums, jaunums

3.4. Izvairieties izmantot vārdus pārnestā nozīmē un frazeoloģismus!

Daudzi cilvēki uztveres īpatnību dēļ tekstu saprot tieši. Frazeoloģismi var radīt viņos neizpratni.

savilkt jostas → dzīvot taupīgāk
būvēt tiltus → sadarboties

3.5. Izvairieties izmantot saīsinājumus un abreviatūras!

Svarīgi uzrakstīt saprotami, nevis īsi. Saīsinājumi un abreviatūras var būt ne vien grūti saprotamas, bet arī divainas, ar vairākām nozīmēm un pat smieklīgas.

Taču dažreiz trešajā vieglās valodas sarežģītības līmenī labi atpazīstamas abreviatūras izmanto, jo tās saprast ir vienkāršāk nekā to atšifrējumu.

BUJ → biežāk uzdotie jautājumi

Var aizstāt ar “atbild speciālists”, “skaidro eksperts” u.c.

VAS → valsts akciju sabiedrība

VAS → Valsts administrācijas skola

VAS → vācu aitu suns

3.6. Izvairieties izmantot sarežģītus saliktus nosaukumus!

Tādi parasti ir dažādu iestāžu un institūciju nosaukumi. Dažkārt tos ikdienas valodā apzīmē daudz vienkāršāk un visiem saprotami, un vieglās valodas tekstos priekšroka vienmēr ir tieši ikdienas leksikai.

Pirmsskolas izglītības iestāde → bērnodārzs

Dažkārt garus nosaukumus turpmākajā tekstā min tikai vienu reizi, turpmāk lietojot vienu īsāku apzīmējumu.

Izglītības un zinātnes ministrija → ministrija

3.7. Uzmanīgi lietojiet vārdus, kurus ikdienā izmanto reti!

Tie var būt:

- apvidvārdi;
- vecvārdi
- jaunvārdi u.c.

Grūti uztverami var būt arī jaunvārdi, kuri vēl nav kļuvuši ierasti.

Vēlbrokastis → brančs

Spiedpogu plakandēlis → klaviatūra

3.8. Saglabājiēt vienu apzīmējumu vienai lietai vai parādībai visā tekstā!

Nebaidieties izmantot vienādu vārdu blakus teikumos, jo tas palīdz saglabāt izteiktās domas precizitāti.

Sēde = sanāksme = sapulce

Ministru prezidents = valdības vadītājs = premjerministrs

Ministru kabinets = valdība

Parlaments = Saeima

Sarežģīti

Valdības sēdes parasti notiek reizi nedēļā. Šajās sanāksmēs piedalās visi ministri. Ja aktuālo jautājumu ļoti daudz, Ministru kabinets var vienoties par ārpus kārtas sapulces sasaukšanu.

Vieglajā valodā

Valdības sēdes parasti notiek reizi nedēļā. Šajās sēdēs piedalās visi ministri. Dažreiz svarīgo jautājumu ir ļoti daudz. Tad valdība var vienoties par papildu sēdi.

3.9. Darbības vārdu lietojiet darāmajā, nevis ciešamajā kārtā!

Darbības vārda ciešamajā kārtā izmantošana teikumā padara informāciju abstraktu, neno-saucot darītāju.

Vieglās valodas tekstos svarīga konkrētība.

Sarežģīti

Iedzīvotāju iesniegumi Veselības inspekcijā tiek izskatīti bez maksas.

Vieglajā valodā

Veselības inspekcijas speciālisti izskata iedzīvotāju iesniegumus bez maksas.

3.10. Izmantojiet vienkāršos, nevis saliktos laikus!

Salikto laiku lietojums var nevajadzīgi sarežģīt teikumu, nesniedzot būtisku saturisku papildinājumu.

Sarežģīti

Rūpējoties par ikviena cilvēka drošību, VUGD ir izstrādājis ieteikumus, kas būtu jāievēro, ja ir noticis negadījums.

Vieglajā valodā

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests izstrādāja ieteikumus. Tie māca pareizu rīcību nelaimes gadījumā.

3.11. Izmantojiet 1. un 2. personas vietniekvārdus – es, tu, mēs, jūs!

Personas vietniekvārdi palīdz izvairīties no abstrakcijām un labāk piesaista uzmanību. Tas arī padara tekstu privātāku un tuvāku ikdienas valodai. Jāuzmanās ar 3. personas vietniekvārdiem – **viņš, viņa, viņi**. Ja darbībā iesaistīti vairāki darītāji, var būt sarežģīti saprast, kurš no tiem tālākā tekstā aizstāts ar vietniekvārdu.

Sarežģīti

Premjerministrs Kariņš un finanšu ministrs Reirs vienojās par nodokļu reformu. Viņa ieskatā nodokļi jāmazina.

Vieglajā valodā

Premjerministrs Kariņš un finanšu ministrs Reirs vienojās par nodokļu reformu. Kariņa ieskatā nodokļi jāmazina.

3.12. Skaitļa vārdus rakstiet ar cipariem!

Izmantojiet tikai arābu ciparus, jo romiešu cipari ir grūtāk saprotami. Lielos skaitļus – tūkstotis, miljons, miljards – rakstiet ar vārdiem! Ja jālieto ļoti lieli skaitļi, kur precizitāte vairs nav tik svarīga, tos ieteicams noapaļot.

Sarežģīti

Pagājušajā gadā Eiropas Savienībā ieradās 1000573 bēgļi.

Vieglajā valodā

Pagājušajā gadā Eiropas Savienībā ieradās vairāk nekā miljons bēgļu.

VIEGLĀS
VALODAS
PAMATPRINCIPI

Dizains un ilustrācijas vieglās valodas tekstos

4. Dizains un ilustrācijas vieglās valodas tekstos

Šajā sadaļā ietvertie dizaina un ilustrāciju izmantošanas pamatprincipi vairāk attiecas uz drukātu tekstu, taču daļu no tiem vēlams izmantot arī, gatavojot informāciju mājaslapās.

4.1. Teksta izvietojums

- Katru teikumu rakstiet jaunā rindā!
- Tekstu līdziniet pie kreisās malas!
- Neizmantojiet pirmās rindas atkāpi no kreisās malas, atsevišķas teksta daļas nodaliet atsevišķās rindkopās!
- Atstarpes starp rindiņām veidojiet tā, lai būtu viegli lasīt (ne mazāk kā 1,15 rindstarpas).

Sarežģīti

Amata konkurss, kas tika izsludināts 19. janvārī, norisināsies trīs kārtās. Pirmajā kārtā konkursa komisija izvērtēs iesniegtos dokumentus un pretendentu atbilstību obligātajām prasībām.

Konkursa otrajā kārtā pretendenti konkursa komisijai skaidros savu motivāciju ieņemt šo amatu, atbildēs uz komisijas jautājumiem un izklāstīs savu stratēģisko redzējumu par šīs iestādes kā efektīvas pētniecības institūcijas nostiprināšanos Latvijā, tās prioritātēm un attīstību.

Savukārt konkursa trešajā kārtā tiks pārbaudītas pretendentu vadības kompetences: stratēģiskais redzējums, pārmaiņu vadīšana, darbinieku motivēšana un attīstīšana, orientācija uz rezultātu sasniegšanu un orientācija uz attīstību.

Vieglajā valodā

Amata konkurss, kas tika izsludināts 19. janvārī, norisināsies trīs kārtās. Pirmajā kārtā konkursa komisija izvērtēs iesniegtos dokumentus un pretendentu atbilstību obligātajām prasībām.

Konkursa otrajā kārtā pretendenti konkursa komisijai skaidros savu motivāciju ieņemt šo amatu, atbildēs uz komisijas jautājumiem un izklāstīs savu stratēģisko redzējumu par šīs iestādes kā efektīvas pētniecības institūcijas nostiprināšanos Latvijā, tās prioritātēm un attīstību.

Savukārt konkursa trešajā kārtā tiks pārbaudītas pretendentu vadības kompetences: stratēģiskais redzējums, pārmaiņu vadīšana, darbinieku motivēšana un attīstīšana, orientācija uz rezultātu sasniegšanu un orientācija uz attīstību.

- Atstarpes starp rindkopām veidojiet tā, lai rindkopas būtu redzami nodalītas viena no otras. Šai atstarpei jābūt lielākai nekā atstarpei starp rindiņām (ne mazāk kā 2 rindstarpas).
- Tekstu neizvietojiet uz ilustrācijas vai krāsaina/raiba fona.

Sarežģīti

Tāpat jau 45 tiešās pārvaldes iestāžu mājaslapās iespējams sazināties ar virtuālo asistentu jeb čatbotu Zinti, kas ieviests vienotajā tīmekļvietņu platformā sadarbībā ar Kultūras informācijas sistēmu centru.

Vēl viens Valsts kancelejas īstenotais IKT projekts, kas pilnībā izmainīja tiesību aktu izstrādes un saskaņošanas organizāciju, ir Vienotais tiesību aktu izstrādes un saskaņošanas portāls jeb TAP portāls.

Vieglajā valodā

Tāpat jau 45 tiešās pārvaldes iestāžu mājaslapās iespējams sazināties ar virtuālo asistentu jeb čatbotu Zinti, kas ieviests vienotajā tīmekļvietņu platformā sadarbībā ar Kultūras informācijas sistēmu centru.

Vēl viens Valsts kancelejas īstenotais IKT projekts, kas pilnībā izmainīja tiesību aktu izstrādes un saskaņošanas organizāciju, ir Vienotais tiesību aktu izstrādes un saskaņošanas portāls jeb TAP portāls.

4.2. Burtu fonti, krāsa un izmēri

- Izvēlieties burtus tikai melnā krāsā!
- Lietojiet burtu fonta izmēru ne mazāku par 12 punktiem!
- Krāsainos dizainos izmantojiet tikai labi kontrastējošas krāsas!
- Lietojiet fontus no sans serif fontu grupas! Piemēram, Arial, Calibri, Verdana u.c.

Arial

Ministru kabinets otrdien, 25. janvārī, **apstiprināja** Valsts kancelejas sagatavotos grozījumus Valsts civildienesta likumā.

Calibri

Ministru kabinets otrdien, 25. janvārī, **apstiprināja** Valsts kancelejas sagatavotos grozījumus Valsts civildienesta likumā.

Verdana

Ministru kabinets otrdien, 25. janvārī, **apstiprināja** Valsts kancelejas sagatavotos grozījumus Valsts civildienesta likumā.

Vieglās valodas tekstos neizmantojiet **Times New Roman** fontu u.c. līdzīgus fontus no serif fontiem grupas! Šo fontu sarežģītā burtu grafika padara tekstu grūtāk uztveramu.

4.3. Izcēlumi

- Teksta izcelšanai izmantojiet tikai treknrakstu! Burtu slīpināšana vai pasvītrojumi traucē uztvert tekstu.
- Izcēlumiem neizmantojiet lielos burtus! Tie apgrūtina teksta uztveršanu.
- Svarīgu teksta daļu izcēlumiem izmantojiet:
 - a) krāsainu fonu, ievērojot krāsu kontrastu,
 - b) tekstu rāmišus, ievērojot krāsu kontrastu.

Uzlabota sadarbība valsts iestāžu un darbinieku līmenī, veicināta **inovāciju prakse** un orientācija uz klientu ir daļa no vērienīgas valsts pārvaldes darbinieku un vadītāju kompetenču celšanas programmas sasniegtajiem rezultātiem, secināts izvērtējumā.

Nākotnes izaicinājumi – attīstīt un uzturēt sistēmisku vidi turpmākai valsts pārvaldes darbinieku un vadītāju prasmju pilnveidei.

Valsts kancelejā jau vairākus gadus norit darbs pie valsts pārvaldē strādājošo profesionālās pilnveides labāka tiesiskā regulējuma izstrādē mazo un vidējo komersantu atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomās.

4.4. Ilustrācijas

- Ilustrācijas izvietojiet vienā lappusē ar ilustrējamo tekstu! Ja tas nav iespējams, ilustrāciju izvietojiet blakus lappusē (aizņemot pilnu lappusi un neiesākot tajā jaunu tekstu).
- Izvēlieties labi saprotamas ilustrācijas bez sīkām, grūti uztveramām detaļām un abstrakcijām.

Piemēram, ja nepieciešams attēlot Brīvības pieminekli, tad piemērotākā būtu ilustrācija **B**, jo tajā piemineklis ir redzams kā centrālais objekts, pilnā izmērā. Ilustrācija **A** ir pārāk nekonkrēta, savukārt ilustrācija **C** ataino tikai daļu no pieminekļa.

A

B

C

VIEGLĀS
VALODAS
PAMATPRINCIPI

Darba secība, gatavojot vieglās valodas tekstus

5. Darba secība, gatavojot vieglās valodas tekstus

- Vispirms izlasiet visu tekstu!
- Izvērtējiet informāciju! Kas ir svarīgi? Kas – nesvarīgi?
- Sāciet rakstīt tekstu atbilstoši loģiskai secībai!
- Ievērojiet hronoloģisko secību!
- Aizstājiet sarežģītus vārdus vai skaidrojiet tos turpat tekstā!
- Esiet konsekventi izvēlēto laiku un terminu lietojumā!
- Pārlasiet uzrakstīto un nosvītrojiet visu lieko!

VIEGLĀS
VALODAS
PAMATPRINCIPI

Pieejamas informācijas piemēri

6. Pieejamas informācijas piemēri

Veidojot vai adaptējot tekstu vieglajā valodā, izvēlieties mērķauditorijai piemērotāko sarežģītības līmeni! Vieglajai valodai Latvijā ir 3 sarežģītības līmeņi. Vienkāršākais ir pirmais, vissarežģītākais – trešais. Valsts pārvaldes un pašvaldību mājas lapās parasti tekstu veido trešajā vieglās valodas līmenī vai vienkāršajā valodā.

Vienkāršā valoda ir vēl viens vienkāršots valodas izteiksmes veids, ko visbiežāk izmanto, lai saprotami pārstāstītu sarežģītu juridisku vai citu specializētu, ārpus profesionāļu aprindām grūti uztveramu informāciju. Vieglās valodas pamatprincipi vienkāršās valodas tekstos tiek izmantoti daļēji, piemēram, pieļaujot plašāku terminoloģijas lietojumu, garākus teikumus un sarežģītāku valodas izteiksmes līdzekļu izmantojumu, tomēr saglabājot iespējami vienkāršu un loģisku informācijas izklāstu.

6.1. Teksts vieglās valodas 3. līmenī

Informācija no Centrālās vēlēšanu komisijas bukleta “Pašvaldību vēlēšanas”

Kā jābalso?

1. Dokumentu pārbaude

Katrs vēlētājs drīkst balsot tikai 1 reizi.

Katrā vēlēšanu iecirknī ir elektronisks vēlētāju saraksts.

Vēlētājam jāuzrāda pase vai personas apliecība.

Dokumenti nedrīkst būt:

- bojāti;
- ar beigušos derīguma termiņu.

Iecirkņa darbinieks pārbaudīs:

- vai uzrādītais dokuments ir derīgs,
- vai vēlētājs ir iekļauts vēlētāju reģistrā,
- vai vēlētājs iepriekš nav nobalsojis.

Vēlētājam jāparakstās balsotāju sarakstā.

Tad viņš var saņemt vēlēšanu materiālus.

2. Vēlēšanu materiālu saņemšana

Katrs vēlētājs saņem 1 apzīmogotu aploksni.
Uz aploksnē jābūt vēlēšanu iecirkņa zīmogam.
Katrs vēlētājs saņem arī 1 vēlēšanu zīmju komplektu.
Komplektā ir partiju un partiju apvienību vēlēšanu zīmes.
Katrai partijai vai partiju apvienībai ir sava vēlēšanu zīme.
Uz zīmes ir partijas vai partiju apvienības saraksta numurs.
Katrā vēlēšanu zīmē ir deputātu kandidātu vārdi un uzvārdi.
Katram kandidātam sarakstā ir savs kārtas numurs.

3. Balsošana

Vēlēšanu iecirknī ir atsevišķa telpa vai nodalījums balsošanai.
Tur vēlētāju nedrīkst traucēt.
Vēlētājs pats izvēlas 1 no visām vēlēšanu zīmēm.
Par šo partiju vai partiju apvienību viņš balsos.
Vēlēšanu zīmē drīkst pielikt plusiņu kādam deputātu kandidātam.
Plusiņš nozīmē atbalstu izvēlētajam kandidātam.
Plusiņu var pielikt vienam vai vairākiem deputātu kandidātiem.
Vēlētājs drīkst arī svītrot kādu kandidātu.
Var svītrot vairākus kandidātus.
Tā ir vēlētāja brīva izvēle.
Pēc tam vēlēšanu zīme jāieliek vēlēšanu aploksnē.
Vēlēšanu aploksnē drīkst ielikt tikai 1 vēlēšanu zīmi.
Aploksne jāaizlīmē.
Aizlīmētā aploksne vēlētājam jāiemet vēlēšanu kastē.
Vēlētājam nav jāatklāj savs balsojums.
Šādu balsošanu sauc par aizklātu balsošanu.
Dažreiz vēlētājs pats nevar atzīmēt kandidātus.
Dažreiz vēlētājs pats nevar ielikt aploksnē vēlēšanu zīmi.
Tad viņa vietā to drīkst izdarīt kāds no ģimenes.
Palīdzēt var arī kāda cita vēlētāja uzticības persona.
Vēlēšanu iecirkņa darbinieks nedrīkst palīdzēt vēlētājam.

6.2. Teksts vienkāršajā valodā

Informācija no Akadēmiskas informācijas centra mājas lapas sadaļas “NKP. Viegli lasīt”

Par Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūru

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūru īsāk sauc par LKI.

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra sakārto dažāda līmeņa izglītību mūsu valstī.

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra ir piesaistīta Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai.

Tomēr Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra ievēro Latvijas izglītības tradīcijas.

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra ir sarežģīta sistēma.

Tajā ir 3 izglītības pakāpes.

Tās ir pamatzglītība, vidējā izglītība un augstākā izglītība.

Tajā ir vispārējā, profesionālā un akadēmiskā izglītība.

Tajā ir arīursos iegūta profesionālā kvalifikācija.

Latvijas Izglītības likumā Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrai ir 8 līmeņi.

1. Pirmais kvalifikācijas līmenis ir viszemākais.

Tā ir speciālā izglītība.

Tas paredz visvienkāršākās zināšanas un spēju risināt visvienkāršākos praktiskos uzdevumus kopā ar speciālistu.

2. Otrais līmenis ir vispārējā un profesionālā pamatzglītība.

Tas paredz pamatzināšanas un spēju risināt vienkāršus praktiskus uzdevumus noteiktā jomā kopā ar speciālistu.

3. Trešais līmenis ir arodizglītība.

Tas paredz vispārējās zināšanas, spēju risināt dažādus uzdevumus nemainīgā vidē un būt atbildīgam par padarīto.

4. Ceturtais līmenis ir vispārējā un profesionālā vidējā izglītība.

Tas paredz vispusīgas zināšanas, spēju plānot darbu noteiktā jomā, būt atbildīgam par padarīto, strādāt vienam, kopā ar citiem vai vadīt citu cilvēku darbu.

5. Piektais līmenis ir koledža jeb pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība.

Tas paredz vispusīgas un īpašas noteiktai jomai svarīgas zināšanas, spēju analizēt un risināt praktiskas problēmas, spēju skatīt to plašāk, piedalīties jomas attīstīšanā, novērtēt savu un citu cilvēku darbu.

6. Sestais līmenis ir akadēmiskā un profesionālā augstākā izglītība.

Tas ir bakalaura grāds.

Sestais līmenis paredz pamata un īpašas zināšanas nozarē, spēju izmantot tās radoši, pētniecības darbā vai jaunos risinājumos, spēju zinātniski risināt problēmas, būt atbildīgam, ierosināt jaunas idejas, pieņemt lēmumus un darboties mainīgos apstākļos.

7. Septītais līmenis ir akadēmiskā un profesionālā augstākā izglītība.

Tas ir maģistra grāds.

Septītais līmenis paredz padziļinātas un plašas zināšanas, spēju pašam izmantot apgūto, saprast sarežģītu problēmu un risināt to, savienot dažādu jomu zināšanas, veidot jaunas zināšanas.

8. Astotais līmenis ir doktora grāds.

Tas paredz plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes, spēju izprast jaunākos zinātnes atzinumus, prast pētīt, mācīties pašam, analizēt, vērtēt un risināt svarīgus uzdevumus.

Valsts kanceleja

© Viegļās Valodas aģentūra

Vadlīnijas sagatavotas projekta (identifikācijas nr. 2021.LV/NVOF/MIC/045/28) ietvaros ar SIF atbalstu no KM piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem